

Ureditev vprašanja banskega šolskega nadzorstva v drav. banovini

V dravski banovini sta sistemizirani dve mesti banskih šolskih nadzornikov. V zadnjem času je bilo zasedeno le eno, a z imenovanjem tov. Andreja Skulja za banskega šolskega nadzornika sta spopolnjeni obe mesti in obe mesti zavzemata tovariša, ki sta bila osnovnošolska učitelja.

Z odhodom tov. Andreja Rapeta se je v naših vrstah pojavila bojazen, da bi utegnili osnovnošolsko učiteljstvo zgubiti to važno mesto. Toda po prizadevanju našega združenja so na merodajnem mestu uvideli upravičenost osnovnošolskega učiteljstva do mesta banskega šolskega nadzornika, nakar sta bila predlagana za obe mesti tovariša Andrej Skulj in Fran Drnovšek.

Tov. Fran Drnovšek.

Tov. Drnovšek je bil imenovan že meseca junija, kar smo v našem listu že objavili, a tov. Skulj je bil imenovan sedaj in šele s tem imenovanjem je urejeno vprašanje banskega šolskega nadzornika v dravski banovini tako, kot je učiteljstvo želelo.

Tov. Fran Drnovšek se je rodil l. 1883: v Trbovljah, kjer je obiskoval osnovno šolo. Nižjo gimnazijo in učiteljske študijal v Ljubljani. Maturiral je l. 1903.

Njegovo prvo učiteljsko mesto so bile Arčice pri Brezicah. Od tu je bil premeščen v Sevnico, kjer je ostal na dvajset let. Bil je tam učitelj, šolski upravitelj in sreski šolski nadzornik. Veliko skrbi je posvečal tudi nadaljevalnemu šolstvu in je tudi soustanovitelj in upravitelj obrtne in trgovske nadaljevalne šole. Ni bilo ravno lahko njegovo delo v Sevnici, kjer je obstajala poleg slovenske 6 razrednice tudi nemška šulferajnska šola.

Bil je ustanovitelj in večletni starosta Sokola v Sevnici. Že pred vojno je bil znan kot vnet narodni delavec. To dejstvo mu je tudi pripomoglo, da je imel ves čas med vojno označbo p. v.

Za sreskega šolskega nadzornika v Sevnici je bil v istem zvanju premeščen v Ljubljano, kot nadzornik za okolico. Letos meseca junija je postal banski šolski nadzornik.

Delal je mnogo na pedagoškem polju, pisal v »Popotniku«, in znana nam je tudi šolska knjiga Drnovšek-Mešiček: »Zemljepis za višje narodne šole«. Pripravljen ima tudi rokopis »Domoznanstvo«, ki obravnava snov vsega Posavja — toda danes je pač težko z založništvo.

Ves čas svojega učiteljevanja in tudi kot nadzornik je ostal zvest član učiteljske organizacije, več let je bil odbornik in 3 leta tudi predsednik sreskega društva.

Tov. Andrej Skulj nam je dobro znan iz časov, ko je v najhujši deklaracijski borbi prevzel mesto poverjenika UJU, a pozneje mesto urednika »Učiteljskega tovariša«. Ves čas svojega učiteljevanja je bil zvest član in sodelavec v stanovski organizaciji.

Rodil se je l. 1880, na Griču pri Velikih Laščah, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Nižjo gimnazijo in učiteljske študijal v Ljubljani, kjer je tudi l. 1902. maturiral.

Po dveletnem službovanju v St. Janžu na Dolenjskem je bil imenovan za upravitelja v Trzinu, kjer je ostal polnih 16 let. V tej dobi je sodeloval pri sestavljanju učnih knjig za kmetsko nadaljevalno šolstvo in sestavil za te šole tudi potrebne načrte. Praktično je začel te načrte preizkušati na kmetski nadaljevalni šoli, ki jo je sam ustanovil, a nadaljnje delo na teh šolah mu je preprečila svetovna vojna. Iz teh začetkov se jo po vojni, po prizadevanju ljubljanske sekcije JUU razvilo kmetsko nadaljevalno šolstvo, ki se zelo lepo razvija in obeta najlepše uspehe glede nadaljnje izobrazbe in vzgoje. V našo kmetsko mladino.

V Ljubljano je prišel l. 1920. kot učitelj, a že l. 1925. je bil imenovan za sreskega nadzornika za ljubljansko okolico. To mesto je zavzemal dve leti in bil od tu imenovan za nadzornika šolskih vrstov in v tem zvanju do deljen kr. banski upravi.

Tov. Andrej Skulj.

L. 1928. je bil imenovan za oblastnega šolskega nadzornika, a ker ni bilo njegovo imenovanje po godu takratnim odločujočim faktorjem, so iz političnih razlogov njegovo imenovanje anulirali. Kasneje je postal poslovodja banovinskega šolskega odbora in se je na tem mestu zelo zavzemal za zidavo novih šol. Na tem mestu je ostal do svojega imenovanja za banskega šolskega nadzornika.

Znano je tudi njegovo delovanje pri Mladinski matici, kjer sta izšla tudi njegovi knjigi »Sadjarčiki« in »Vrtnaričice«. Tudi Kmetijska matica je izdala njegovo knjigo »Naša zelenjave«. Znani so mnogi njegovi berilni sestavki v naših čitankah in tudi njegovo sodelovanje pri »Učiteljskem tovarišu« in »Popotniku«.

Obema tovarišema Skulju in Drnovšku najiskrenejše čestitamo k njunemu imenovanju za banskega šolskega nadzornika. Prepričani smo, da bosta posvetila svoje delo v prosep šole in prosvete v dravski banovini. V tem delu bosta imela polno oporo v vsem učiteljstvu in tudi v Udruženju, ki stremi za popolno ureditvijo našega šolstva.

Čuvajte Jugoslavijo!

žgati jih sme le tisti junak, ki bo s svojo vojsko porazil Turke tako uničujoče, kot so Turki našo vojsko na Kosovem polju. Tisti srečni junak naj ju prižge, ki bo prižgal s svojo zmago srbskemu narodu zopet luč svobode. Oj ve sveci, vajin plamen svobode naj tedaj razsvetli tudi ta sveti hram naše molitve. Na svecih je bila vdolbena podoba kralja Štefana Dečanskega in grb Nemanjičev. Dolga, dolga stoletja so hranili molčeci menihi ti dve zaobljubljeni sveči svete žene redovnice Evgenije in hranili njiju skrivnost zase. Tam kipita v nebo in molčita neprižgani dolgi petstoto let in še dalje.

Kosovo je maščevano. V duhu gledam vrtnetv srbske vojske in njenega vodnika prestolonaslednika Aleksandra s Kumanovega v Beograd. Ali ne bodo prišli dečanski redovniki po junaka? Ne! Ni še čas! Niso še osvobojeni vsi Jugoslovani. Še je morala srbska vojska prehoditi strašno albansko Golgoto, še je moralo umreti na tisoče Srbov, še je moralo trpeti na solunski fronti na stotisoče Jugoslovancev in njihovih zaveznikov, — ko je zopet zasijal tisti srečni dan, ko se je Kumanovski zmagovalac zopet vrnil na čelo zmagovalne vojske v Beograd in prinesel svobodo ne samo Srbom, ampak vsem Jugoslovanom.

Politično uedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev je bilo proglašeno l. dec. 1918. l. A naši pravoslavni bratje so doživeli kmalu na to še eno zedinjenje — cerkveno zedinjenje. 24. maja 1919. l. je bilo izvedeno tudi zedinjenje vseh pravoslavnih škofij v naši kraljevini. In ob tej priliki je bila svečano na novo vzpostavljena srbska pravoslavna patrijarhija, osnovana za carja Dušana silnega l. 1346 in postavljena po kosovski bitki že leta 1459. pod oblast ohridske nadškofije. L. 1557. je bila po prizadevanju turškega velikega vezirja Srba poturčenjaka Mehmeda Sokolovića

Pomorsko propagandistični tečaj

Tako pri krajevnih organizacijah kot tudi pri Pomladki Jadranske straže je naše učiteljstvo najvidnejši faktor, ki mu je Jadranska straža tudi že ponovno izrazila svoje priznanje in zahvalo.

Da se bodo vsi sedanji kot tudi bodoči delavci JS globlje in stvarneje seznanili z vprašanji, ki se tičejo našega morja, kot tudi njegove obrambne organizacije in im bo tako to veliko nacionalno delo med narodom olajšano ter bo privedlo do še boljših in večjih uspehov, priredi Oblastni odbor Jadranske straže v Ljubljani v letošnjih božičnih počitnicah štiridnevni pomorsko propagandistični tečaj. Namenjen bo prvenstveno našemu učiteljstvu in bo v tečaj sprejetih do šestdeset učiteljev in učiteljic.

Tečaj se bo vršil v Ljubljani od 2. januarja popoldne do 5. januarja 1935. zvečer. Hrano in stanovanje bodo imeli tečajniki brezplačno v Akademskem kolegiju. Tečajnice bodo stanovale v Mladiki. Vsak tečajnik bo moral kriti vozne stroške sam.

Predavanja se bodo vršila v Trgovski akademiji. Predavali bodo izključno strokovnjaki. Prosti čas bo posvečen ogledu znamenitosti. Tečajnikom bodo zagotovljene tudi razne kulturne dobrine.

Vsak tečajnik se bo obvezal, da bo v danem pravcu deloval med narodom za podvig nacionalne vzgoje in pomorske orientacije. Po završenem tečaju bo vsak udeleženec napisal tudi primerno predavanje.

Na tečaju se bodo vršila sledeča predavanja:

1. Naše obmorsko ozemlje in Jadransko morje.
2. Naše obmorsko ozemlje v preteklosti.
3. Slovenska obala ob Jadranu in njeni prebivalci.
4. Morje v našem gospodarstvu.
5. Morje v slovenski literaturi.
6. Morje v jugoslovanski umetnosti.
7. Jadransko vprašanje v mednarodni politiki.
8. Naša mornarica.
9. Morje in zdravje.
10. Ideologija Jadranske straže.
11. Organizacija JS in PJS.
12. Razgovori.

Učiteljstvo vabimo, da se nujno prijavi v tečaj, ki bo imel za vsakega udeleženca tudi osebno veliko vrednost. Predvsem naj se javijo poverjeniki PJS in odborniki krajevnih odborov JS, pa tudi ostalo učiteljstvo, ki ima zanimanje za našeta vprašanja ter bi bilo voljno delovati v navedenem smislu. Prijavo je poslati nujno, najkasneje do 19. decembra na Oblastni odbor JS v Ljubljani, Tyrševa cesta 1 a/IV.

V prijavi je navesti poleg naslova s pošto in srezom, starost ter event. dosedanje delovanje v JS oziroma PJS. Vsakdo, ki bo sprejel, bo pravočasno obveščen.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Čuvajmo naše morje!

Oblastni odbor Jadranske straže, Ljubljana.

Splošne vesti

— Vsem tovarišicam in tovarišem sporočam, da sem odločil uredništvo »Učiteljskega tovariša«. Ob tej priliki se iskreno zahvaljujem vsem sotrudičam in sotrudičkom s prošnjo, naj ostanejo tudi v bodoče zvesti sodelavci pri stanovskem glasilu.

Skulj Andrej.

— Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je na svojem zborovanju 7. dec. sklenilo darovati Ljubljansko sresko društvo 3000 Din. Ostala društva naj slede temu vzgledu.

— Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je sklenilo darovati 2000 Din Celjsko sresko društvo JUU na svojem zborovanju dne 5. dec. 1934. Celjsko društvo je dalo s tem dober vzgled ostalim društvom JUU dravske banovine kot eno prvih društev, ki se je odzvalo iz dravske banovine pozivu centralne uprave JUU.

— Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je prejeeto od sreskih učiteljskih društev za srece: Osječki, valpovački i grad Osijek 1000 Din, Jaska Tomić — u Srpskoj Crnji 675 Din, Titel 300 Din, skupaj 1975. Preje objavljeno 7215 Din, skupaj 9190 Din.

— KRALJEVSKA BANSKA UPRAVA URADNO RAZGLAŠA: V ponedeljek, dne 17. decembra 1934. ne bo šolske maše ter se ta dan vrši na vseh šolah reden pouk.

— Dovršni tečaj za telovadbo in narodno izobraževanje. Ker se je prijavi dovolj reflektantov za ta tečaj javlja uprava tečaja naslednje: Tečaj traja od 5 do 31. maja 1935. Pristojbina za ta tečaj (600 Din) se vplača v treh zaporednih mesečnih obrokih počeni s 1. januarjem 1935. — Vsi, ki so se prijavi za tečaj naj sedaj sistematično telovadijo pri Sokolu. — Natančnejša navodila daje uprava tečaja: Dušan M. Bogunović, Zagreb, Bogovičeva 7.

— Sekcija Podmladka Jadranske straže opozarja vse p. t. učiteljstvo, osobito poverjenike in poverjenice PJS ter odbornike JS, da bo v decemberski številki »Našega roda« priobčena slika zastave PJS z vabilom na naročilo. Sekcija vljudno naproša vse p. t. učiteljstvo, da na to mladino posebej opozori ter ji breoči pomen in namen zastave in ji s svojim nasvetom in vplivom pomore, da si nabavi zastavo PJS. Ob tej priliki opozarja Sekcija na poziv na pomorsko propagandistični tečaj, ki ga priredi Oblastni odbor JS v Ljubljani v teku božičnih počitnic od 2. do 5. januarja 1935. prvenstveno za učiteljstvo. Tečaj bo brezplačen. Sprejetih bo do 60 učiteljev in učiteljic. Prijavite se takoj po razpisu! — Čuvajmo Jugoslavijo! Čuvajmo naše morje!

— JUU — Sresko društvo Dol, Lendava. Tovariši, ki so zaostali na članarini za prve tri mesece, se naprošajo, da nakažejo članarino čimprej, ker drugače s tem ovirajo redno poslovanje blagajne. Blagajnik.

— Mile Klopčič: Preproste pesmi. Z litografijami Franceta Miheliča. Slovenske poti, zvezek XIV. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena kartonirani knjigi 38 Din, po pošti 40 Din. Eden najnadarjenjših pesnikov mlade generacije, Mile Klopčič, ki je opozoril na se že z odličnim prevodom Blokove pesnitve »Dvanajst« in ki se že nekaj let oglašja v naših književnih revijah, je dal s »Preprostimi pesmimi« značilno knjigo. Pesnik je doma iz našega »črnege revirja« in kaj je naravnostnega, kakor da izraža težavno, skrbno polno življenje rudarja in sploh delavca? Klopčičeve pesmi imajo socialno obeležje. Razdeljena je v pet ciklov: »Doma«, »Medklic«, »Srečavanja«, »Veliki otroci«, »Deževni čas«. Litografije Franceta Miheliča niso samo v okras tej okusno opremljeni knjigi mlade poezije, marveč so tudi same neke »pesmi v risbi«, ki se povsem prilagajajo značaju Klopčičeve lirike.

Ciril Petrovec:

In tam na Oplencu gorijo sveče...

O priliki poklonitve učiteljstva dravske banovine našemu blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, prinašajoč mu knjigo prisrede naše mladine, prižigajo mu krasno izdelano svečo — mi hodi na misel povezanost nekaterih zgodovinskih dogodkov, ki jih gledam pred seboj.

V duhu vidim tisto najstrašnejšo pogibel Srbov na Kosovem polju, gotovo največjo nesrečo, ki nas je kdaj zadela, pa ne strla za vedno. — In tam vidim sklonjeno romarico v oblaku pravoslavnih srbskih redovnic, njo carico Milico, sedaj redovnico Evgenijo, kako roma k najlepši srbski zadužbini — k Visokim Dečanom. V rokah nosi tudi dve prekrasno izdelani sveči. Kaj razmišlja? O možu, ki je dal življenje za svojo domovino in vero, o carju Lazarju, — sedaj svetniku srbske pravoslavne cerkve? O nesreči, ki je zadela Srbe? O prihodnosti ubogega naroda zaslega pod tujo suženjstvo? Bog ve. Le spremimo jo na njenem potu. Od menihov spoštljivo sprejeta kot nekdanja vladarica in sveta žena, ki je sama dala postaviti več zadužbin, stopa v cerkev in prosi, naj menihi blagoslove obe sveči. Nato jima določi prostor za vsako na eni strani takozvanih carskih vrat, kamor ju menihi tudi nameste v dva lepa svečnika. Nemo strmi nekaj hipov težko preizkušena žena, nato pa izpregovori: »Vam, pobožni, sveti možje izročam v varstvo ti dve sveči, ki naj gorita v čast božjo. Ali dobro pomnite, da smeta zagoreti šele, ko bo naš srbski narod zopet svoboden in maščevano Kosovo. Pri-

zopet vzpostavljena — a l. 1766. s fermanom sultana Mustafa III. pod turško vlado ukinjena za vedno.

V naši novi državi je bila srbska patrijarhija obnovljena 12. sept. 1920. v Srem. Karloveh. Istega leta na dan sv. kralja Milutina se je sestel v Beogradu cerkveni volilni zbor, ki je izvolil beograjskega nadškofa in mitropolita njegovo svetost gospoda Dimitrija za srbskega patrijarha. Ves srbski narod se je vzradostil nad tem veselim dogodkom. Zadržan z vladarskimi posli naš vladar tedaj novega cerkvenega dostojanstvenika ni mogel slovesno ustoličiti na njegov patrijarhovski prestol. Delež čuvstva svojega naroda s svojimi čuvstvi, da stori to l. 1924. na svojem potovanju skozi mesto Peč.

In v duhu gledam, kako roma srbsko ljudstvo tja v Peč, da prisostvuje temu slovesnemu ustoličenju, se versko poglubi in še enkrat proslavi veliki dogodek svojega cerkvenega zedinjenja. Tudi Nj. Vel. kralj in kraljica sta med njim s svojim sijajnim spremstvom. In tam, — še predno dospojo do cilja, se zasveti prelepa zadužbina Visoki Dečani. Vse je veselo okoli nje, vse srečno, vse svečano, saj prihaja on, kosovski junak, naš ljubljani vladar in njegova življenjska družica. Slovesnost sije z obrazov vseh, ko se napotijo visoki romarji v cerkev, saj tam molčita sveči carice Milice, redovnice Evgenije. Toda ne. Danes je tu on, kateremu njegovo življenjsko delovanje dovoljuje, da prižge te zaobljubljeni sveči srbske in naše svobode. In med sto in sto plameni, ki razsvetlijujejo cerkev, zažarita še dva plamena naše zmage našega osvobodjenja! Kdo more popisati čuvstva sreče v dušah in sreh vseh tam prisotnih — čuvstva sreče, da nam je zasijal ta veseli trenutek. Sveče izročene iz rok Nemanjičev, z njihovim

naročilom in zaobljubo so prižgane. Oj ve sveče svobode, edinstva in sreče.

In zopet gledam v duhu, kako čez deset let, torej ob 10letnici prihaja naš blagopokojni vladar in njegova življenjska družica s svojim spremstvom tja k morju, k samostanu Savina. Tiho stopa kraljeva dvojica v mrkem deževnem vremenu v sveti božji hram. Na potovanje se podajata, pa hočeta v tihi molitvi poprositi Vsemogočnega za srečno vrnitev. In tudi sedaj prižgeta dve sveči, da gorita kot upanje dveh src tiho molečih in se ljubčih... Ne nič upanja! Sveče so gorele in dogorele, a kralj se je vrnil mrtev in ni ga več. Njegovo srce, ki je tako iskreno ljubilo svoj narod in svojo domovino je obstalo tam v tujini. Njegovi roki sta omahnili, ne da bi bili še enkrat segli v roke ljubljanim otročkom in ljubljani ženi vladarici, njegove oči so se zaprle, ne da bi jih bile mogle še enkrat videti. Le ljubezen do domovine se je morala izseliti iz mrtvega srca, obstala na kraljevih ustih, da so še enkrat zdihnile: »Čuvajte mi Jugoslavijo« —

In tam na Oplencu so ga položili k večnemu počitku. In sedaj se tam vrste romarji. — Skupina za skupino prinaša vence in sveče tja na njegov grob. Vrste se govori, ki jih prisotni poslušajo z drhtečimi usti, zaprepačenih obrazov, s strtimi srci, komaj dušeč ihtenje. In zopet prižigajo sveče ta poltisočletni simbol naše žalosti in upanja. Oj sveče žalosti! Saj vaš plamen ni samo plamen naše neutolažljive žalosti in tuge, je tudi plamen naše največje hvalečnosti, neizmerne vdanosti Njemu, ki nam je dal vsem vse, ker nam je dal svobodo, ki je nimajo naši primorski in koroški bratje, a še bolj, ker nam je dal svoje lastno življenje. — Naš plamen je tudi plamen ljubezni do njega in domovine, ki nam jo je priporočil še s svojim zadnjim dihom...